

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ
Сумська філія
Кафедра соціально-економічних дисциплін**

РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни «Міжнародна економіка»
вибіркових компонент
освітньої програми першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
081 Право (право)

Суми 2023

ЗАТВЕРДЖЕНО

Науково-методичною радою
Харківського національного
університету внутрішніх справ
Протокол від 30.08.2023 № 7

СХВАЛЕНО

Вченою радою Сумської філії
Харківського національного
університету внутрішніх справ
Протокол від 29.08.2023 № 8

ПОГОДЖЕНО

Секцією Науково-методичної ради
ХНУВС з гуманітарних та
соціально-економічних дисциплін
Протокол від 29.08.2023 № 7

Розглянуто на засіданні кафедри соціально-економічних дисциплін
Протокол від 29.08.2023 № 2

Розробник:

Доцент кафедри соціально-економічних дисциплін Сумської філії ХНУВС,
кандидат економічних наук Петровська С.А.

Рецензенти:

1. Завідувач кафедри соціально-економічних дисциплін Сумської філії ХНУВС, кандидат економічних наук, доцент Лук'янихіна О.А.
2. Старший викладач кафедри економіки, підприємництва та бізнес-адміністрування ННІ бізнесу, економіки та менеджменту Сумського державного університету, кандидат економічних наук, доцент Лукаш О.А.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Шифри та назви галузі знань, код та назва спеціальності, ступень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів ECTS – 3 Загальна кількість годин – 90 Кількість тем – 10	08 Право 081 Право перший (бакалаврський) рівень вищої освіти	Навчальний курс <u>четвертий</u> Семестр <u>сьомий</u> Види контролю: <u>залік</u>
Розподіл навчальної дисципліни за видами занять:		
денна форма навчання		заочна форма навчання
Лекції – <u>20</u> ;		Лекції – <u>6</u> ;
Практичні заняття – <u>20</u> ;		Практичні заняття – <u>8</u> ;
Самостійна робота – <u>50</u> ;		Самостійна робота – <u>76</u> ;

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою вивчення дисципліни є засвоєння механізму функціонування сучасних міжнародних економічних відносин, який формується під впливом міждержавного і наднаціонального регулювання.

Завдання:

- виробити бачення закономірностей розвитку сучасних міжнародних економічних відносин, засобів їх регулювання на міждержавному і наднаціональному рівнях;

- сформувати знання про сутність і форми міжнародних економічних відносин та участь в них суб'єктів господарювання різних країн;

- навчити студентів бачити тенденції розвитку світового господарства, інтеграційних процесів та можливості входження у міжнародне економічне середовище господарюючих суб'єктів;

- розвинути вміння всебічно, критично аналізувати інформацію різноманітних джерел щодо стану і перспектив розвитку міжнародних економічних відносин, а також ролі окремих країн, в тому числі України, в міжнародній економіці;

- розвивати інтерес до дослідження нових явищ, які виникають у міжнародній економіці;
- навчити використовувати економічні знання для здійснення досліджень у галузі не тільки економіки, а й права і соціології;
- навчити студентів працювати зі спеціальною економічною літературою.

Міждисциплінарні зв'язки. Викладання дисципліни «Міжнародна економіка» базується на знаннях, здобутих при вивченні дисциплін «Основи економічної теорії», «Національна економіка», «Біржова діяльність». Вивчення дисципліни «Міжнародна економіка» дає базові економічні знання для подальшого вивчення правових дисциплін, пов'язаних з економічною діяльністю.

Очікувані результати навчання: у результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен:

знати:

- закономірності становлення міжнародної економіки, її структуру, сутність класичних та альтернативних теорій;
- причини та показники міжнародного руху капіталу, робочої сили і технологій;
- передумови та етапи розвитку світової валютно-фінансової системи;
- характеристику міжнародних валютно-фінансових організацій;
- визначення основних категорій, що характеризують функціонування валютних ринків;
- основні поняття і структуру платіжного балансу;
- сутність, передумови та етапи розвитку міжнародної економічної інтеграції, характеристику основних інтеграційних угруповань країн;

вміти:

- виявити визначальні риси світового ринку, світового господарства та міжнародної економіки, пояснити доцільність застосування певної зовнішньоторговельної політики та методів її регулювання;
- розрахувати світові ціни товарів і пропорції обміну в умовах вільної торгівлі між країнами;
- розрахувати вигоди від зовнішньої торгівлі для кожної з країн;
- пояснити вплив міжнародного поділу праці на розвиток економіки України;
- пояснити сучасні тенденції міжнародного руху капіталу робочої сили і технологій, а також виявити шляхи залучення до цих процесів економіки

України, розрахувати рівень зайнятості і заробітної плати в країнах імміграції та еміграції;

- проаналізувати позитивні та негативні наслідки міжнародного руху факторів виробництва для різних країн;

- проаналізувати фактори, що впливають на валютний курс, показати наслідки можливих варіантів зміни валютного курсу на експортерів та імпортерів;

- визначити методи зрівноваження платіжного балансу, розрахувати сальдо платіжного балансу і його складових;

- визначати наслідки участі країни у тій чи іншій формі міжнародної економічної інтеграції;

- охарактеризувати критерії участі країни у західноєвропейській інтеграції та умови співробітництва з міжнародними валютно-фінансовими організаціями;

- визначити шляхи активізації участі економіки України у світогосподарських процесах.

Програмні компетентності, які формуються при вивченні навчальної дисципліни		
Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі професійної правничої діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування правових доктрин, принципів і правових інститутів і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.	
Загальні компетентності (КЗ)	ЗК1	Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
	ЗК2	Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
	ЗК7	Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
	ЗК9	Здатність працювати в команді.
	ЗК13	Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій,

		використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.
	ЗК14	Цінування та повага різноманітності і мультикультурності
Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (КФ)	СК11	Здатність визначати належні та прийнятні для юридичного аналізу факти.

3. Програма навчальної дисципліни

ТЕМА №1. «Міжнародна економіка: базові поняття, теорія і господарська практика»

Світовий ринок та світове господарство. Становлення світового ринку. Характерні риси світового ринку. Сучасне світове господарство.

Міжнародна економіка. Загальне поняття “міжнародна економіка”. Відмінність міжнародної економіки від світового господарства. Структура міжнародної економіки. Міжнародна мікроекономіка, міжнародна макроекономіка.

Історичні умови виникнення і розвитку світового ринку, світового господарства і міжнародної економіки

ТЕМА № 2. «Міжнародна торгівля»

Суть, структура та показники міжнародної торгівлі.

Класична та альтернативні теорії міжнародної торгівлі. Меркантилізм. Теорія порівняльних переваг. Торгівля в умовах зростаючих альтернативних витрат. Теорія співвідношення факторів виробництва. Парадокс Леонтьєва. Альтернативні теорії міжнародної торгівлі. Теорія подібності країн, або теорія попиту, що перетинається. Теорія конкурентних переваг.

Зовнішньо-торгівельна політика та її регулювання. Типи зовнішньо-торгівельної політики держав. Види державного регулювання міжнародної торгівлі. Методи зовнішньо-торгівельної політики.

Сучасний стан і тенденції розвитку міжнародної торгівлі.

Зовнішня торгівля України.

ТЕМА № 3. «Міжнародний рух капіталу»

Сутність та причини міжнародного руху капіталу. Сутність міжнародного руху капіталу. Головний мотив і причини міжнародного руху капіталу. Фактори, що сприяють міжнародній міграції капіталу.

Форми міжнародного руху капіталу: за джерелами походження; за характером використання. Показники міжнародного руху капіталу. Правило Вальраса.

Особливості сучасного міжнародного руху капіталів. Зміни географічної структури міжнародного руху капіталу. Зміни товарної структури міжнародного руху капіталу. Зміни форм міжнародного руху капіталу. Інші тенденції сучасного міжнародного руху капіталів.

Стан та проблеми іноземного інвестування в Україні. Характеристика сучасного стану іноземних інвестицій в Україні. Шляхи активізації

іноземного інвестування в Україні.

ТЕМА №4. «Міжнародний рух технологій»

Сутність і об'єктивна обумовленість міжнародного руху технологій.

Міжнародна передача технологій. Правові інструменти захисту технологій. Форми передачі технологій. Торгівля ліцензіями. Міжнародне технічне сприяння.

Державне регулювання передачі технологій. Причини обмеження передачі технологій. Засоби регулювання передачі технологій.

Перспективи включення України в міжнародний рух технологій. Передумови щодо активної участі України в міжнародному русі технологій. Чинники, що стримують включення України до міжнародного руху технологій.

ТЕМА №5. «Міжнародна міграція робочої сили»

Міжнародний поділ праці та його особливості на сучасному етапі. Суть та фактори розвитку міжнародного поділу праці. Основні тенденції міжнародного поділу праці. Форми і напрями розвитку міжнародної спеціалізації і кооперування виробництва. Проблеми участі України у міжнародному поділі праці.

Сутність та базові категорії міграції. Причини міграції робочої сили. Етапи розвитку міжнародної трудової міграції. Особливості та наслідки сучасного етапу міграції робочої сили. Наслідки для країн іммігрантів та для країн еміграції. Економічні ефекти міграції.

Міжнародне регулювання міграції робочої сили. Регулювання імміграції. Стимулювання рееміграції.

Міжнародна міграція робочої сили в Україні. Причини і сучасний стан міграції робочої сили з України. Проблеми імміграції в Україну.

ТЕМА №6. «Світова валютно-фінансова система»

Поняття світової валютно-фінансової системи та її основні елементи.

Етапи еволюції світової валютної системи. Основні принципи сучасної валютної системи.

Становлення європейської валютної системи. Координація валютної політики і регулювання валютних курсів.

Створення Європейського валютного союзу. Умови конвергенції. Функції Європейського валютного інституту.

ТЕМА №7. «Валютний курс і валютна політика»

Міжнародні валютні ринки. Сутність та організаційна структура валютних ринків. Валютний кліринг. Страхування, або хеджування, валюти. Валютні спекуляції. Провідні центри світового валютного ринку, обсяги та структура їх обороту.

Валютні курси. Загальні поняття (валютний курс, валютне котирування, види валютного курсу за ознаками, маржа). Фактори, що впливають на зміну валютних курсів (структурні та кон'юнктурні).

Валютна політика. Сутність валютної політики та заходи державного впливу на величину валютного курсу. Економічні важелі відновлення порушеної рівноваги на валютному ринку.

ТЕМА №8. «Платіжний баланс»

Основні поняття і структура платіжного балансу. Класифікація статей платіжного балансу за методикою МВФ. Сутність платіжного балансу, його кредитові та дебетові операції. Сальдо платіжного балансу. Статті платіжного балансу відповідно стандартної класифікації МВФ.

Методи зрівноваження платіжного балансу. Джерела регулювання сальдо платіжного балансу.

Національне та міжнародне регулювання платіжного балансу. Значення зрівноваження балансу міжнародних розрахунків. Застосування державою заходів щодо усунення дефіциту платіжного балансу. Державне регулювання надлишку активного сальдо платіжного балансу. Міждержавне регулювання балансу міжнародних розрахунків.

Теорії платіжного балансу. Теорія автоматичного саморегулювання балансу. Кейнсіанські теорії регулювання платіжного балансу. Теорія внутрішньої та зовнішньої рівноваги. Інструментально-цільовий метод регулювання платіжного балансу. Монетаристські теорії регулювання платіжного балансу. Теорії міждержавного регулювання платіжного балансу.

ТЕМА №9. «Міжнародні економічні і фінансові організації»

Класифікація міжнародних організацій, які регулюють міжнародну економіку. Сфери діяльності і функції міжнародних економічних та фінансових організацій.

Міжнародні валютно-фінансові організації. Умови створення і основні напрями діяльності Банку міжнародних розрахунків. Організаційні принципи та умови кредитування Міжнародного валютного фонду. Фінансові установи Світового банку та їх функції.

Валютно-фінансові організації Європейського Союзу. Лондонський та

Паризький клуби кредиторів.

Співробітництво України з міжнародними валютно-фінансовими організаціями.

Світова організація торгівлі (СОТ). Генеральна угода по тарифам і торгівлі (ГАТТ) як основа правової бази СОТ. Принципи діяльності СОТ. Наслідки приєднання України до СОТ.

Міжнародна організація праці як регулятор міграції робочої сили.

Міжнародні економічні організації системи ООН.

ТЕМА № 10. «Міжнародна економічна інтеграція»

Сутність міжнародної економічної інтеграції. Економічні, соціальні та організаційно-політичні передумови міжнародної економічної інтеграції.

Етапи розвитку інтеграційних процесів та їх особливості. Об'єктивна обумовленість поступовості розвитку міжнародної економічної інтеграції. Характеристика основних етапів розвитку інтеграційних процесів.

Сучасні інтеграційні угруповання країн. Загальна характеристика сучасних інтеграційних угруповань. Західноєвропейська економічна інтеграція. Історія створення і розвитку інтеграційних угруповань в Західній Європі. Етапи еволюції західноєвропейської економічної інтеграції. Спільна аграрна політика країн західноєвропейського інтеграційного об'єднання. Механізм управління Європейським Союзом. Спільні фінансові інститути Європейського Союзу та основні напрями їх діяльності.

Економіка України і міжнародні інтеграційні процеси. Сучасний стан і можливості перспективи розвитку економічних відносин України і Європейського Союзу.

4. Структура навчальної дисципліни

4.1.1. Розподіл часу навчальної дисципліни за темами (денна форма навчання)

Номер та назва навчальної теми	Кількість годин, відведених на вивчення навчальної дисципліни						Вид контролю
	Всього	з них:					
		лекції	семінарські заняття	практичні заняття	лабораторні заняття	самостійна робота	
Семестр №7							
Тема № 1: Міжнародна економіка: базові поняття, теорія і господарська практика	9	2		2		5	
Тема № 2: Міжнародна торгівля	9	2		2		5	
Тема № 3: Міжнародний рух капіталу	9	2		2		5	
Тема № 4: Міжнародний рух технологій	9	2		2		5	
Тема № 5: Міжнародна міграція робочої сили	9	2		2		5	
Тема № 6: Світова валютно-фінансова система	9	2		2		5	
Тема № 7: Валютний курс і валютна політика	9	2		2		5	
Тема № 8: Платіжний баланс	9	2		2		5	
Тема № 9: Міжнародні економічні і фінансові організації	9	2		2		5	
Тема № 10: Міжнародна економічна інтеграція	9	2		2		5	
Всього за семестр №7:	90	20		20		50	Залік

**4.1.2. Розподіл часу навчальної дисципліни за темами
(заочна форма навчання)**

Номер та назва навчальної теми	Кількість годин, відведених на вивчення навчальної дисципліни						Вид контролю
	Всього	з них:					
		лекції	семінарські заняття	практичні заняття	лабораторні заняття	самостійна робота	
Семестр №7							
Тема № 1: Міжнародна економіка: базові поняття, теорія і господарська практика	9	2		-		7	
Тема № 2: Міжнародна торгівля	9	-		2		7	
Тема № 3: Міжнародний рух капіталу	9	-		2		7	
Тема № 4: Міжнародний рух технологій	9	-		2		7	
Тема № 5: Міжнародна міграція робочої сили	9	2		-		7	
Тема № 6: Світова валютно-фінансова система	9	-		-		9	
Тема № 7: Валютний курс і валютна політика	9	-		-		9	
Тема № 8: Платіжний баланс	9	-		-		9	
Тема № 9: Міжнародні економічні і фінансові організації	9	-		2		7	
Тема № 10: Міжнародна економічна інтеграція	9	2		-		7	
Всього за семестр №7:	90	6		8		76	Залік

4.1.3. Питання, що виносяться на самостійне опрацювання

Перелік питань до тем навчальної дисципліни		Література
Тема № 1. Міжнародна економіка: базові поняття, теорія і господарська практика		
<p>Дайте відповіді на такі запитання:</p> <ol style="list-style-type: none"> Охарактеризуйте форми міжнародних економічних відносин, які притаманні для транскордонного співробітництва України. Визначте місце економіки України у міжнародних рейтингах. Охарактеризуйте сучасні проблеми входження України у світове господарство. Проаналізуйте конкурентоспроможність України у міжнародній економіці та визначте заходи щодо її посилення. 		<p>н. 1-8; о. 1-7; д. 1-14; і. 1-9</p>
Тема № 2. Міжнародна торгівля		
<p>Дайте відповіді на такі запитання:</p> <ol style="list-style-type: none"> Проаналізуйте стан інноваційної спрямованості експортно-імпоротної діяльності України. Яке значення для національної економіки має перехід до аутсорсингового етапу розвитку міжнародної торгівлі? Яким чином світова криза 2008-2009рр. вплинула на розвиток міжнародної торгівлі? Проаналізуйте вплив регіональних інтеграційних угруповань на розвиток міжнародної торгівлі. 		<p>н. 1-8; о. 1-7; д. 1-14; і. 1-9</p>
Тема № 3. Міжнародний рух капіталу		
<p>Дайте відповіді на такі запитання:</p> <ol style="list-style-type: none"> Охарактеризуйте динаміку і структуру прямих іноземних інвестицій в економіку України. Проаналізуйте фактори, що впливають на приплив іноземних портфельних інвестицій в економіку України. Визначте основні фактори, які обумовлюють втечу вітчизняного капіталу з України. Охарактеризуйте чинники, що в перспективі сприятимуть збільшенню інвестицій із ЄС до України. 		<p>н. 1-8; о. 1-7; д. 1-14; і. 1-9</p>
Тема № 4. Міжнародний рух технологій		
<p>Дайте відповіді на такі запитання:</p> <ol style="list-style-type: none"> Визначте сучасний стан і напрями вдосконалення державного регулювання міжнародної технічної допомоги Україні. Проаналізуйте досвід зарубіжних країн щодо стимулювання притоку прямих іноземних інвестицій у високотехнологічні галузі. Які висновки для піднесення економіки України можна зробити із світового досвіду впровадження інноваційних технологій? 		<p>н. 1-8; о. 1-7; д. 1-14; і. 1-9</p>
Тема №5. Міжнародна міграція робочої сили		
<p>Дайте відповіді на такі запитання:</p> <ol style="list-style-type: none"> Назвіть наслідки зовнішньої трудової міграції для України і визначте заходи щодо посилення позитивних та нівелювання негативних її 		<p>н. 1-8; о. 1-7; д. 1-14;</p>

<p>ефектив.</p> <p>2. Визначте заходи державного регулювання зовнішньої трудової міграції на міжнародному і національному рівнях.</p> <p>3. Назвіть основні чинники, які визначають сучасну міграційну політику США.</p> <p>4. Визначте основні міграційні потоки «відпливу умів».</p>	i. 1-9
Тема № 6. Світова валютно-фінансова система	
<p>Дайте відповіді на такі запитання:</p> <p>1. Охарактеризуйте роль золота у сучасній валютно-фінансовій системі.</p> <p>2. Проаналізуйте кредитно-грошову політику Європейської системи центральних банків.</p> <p>3. Назвіть проблеми, які виникають в процесі запровадження спільної валюти.</p>	<p>н. 1-8; о. 1-7; д. 1-14; і. 1-9</p>
Тема № 7. Валютний курс і валютна політика	
<p>Дайте відповіді на такі запитання:</p> <p>1. Проаналізуйте вплив валютно-курсової політики на стан валютного ринку в Україні.</p> <p>4. Охарактеризуйте вплив фінансових інструментів (ф'ючерсів, опціонів тощо) на циклічність економічного розвитку.</p> <p>3. Які чинники перетворили Швейцарію на провідний фінансовий центр міжнародної економіки?</p> <p>4. Які особливості має валютно-курсова політика Китаю і чи можливо їх застосувати щодо української гривні?</p>	<p>н. 1-8; о. 1-7; д. 1-14; і. 1-9</p>
Тема № 8. Платіжний баланс	
<p>Дайте відповіді на такі запитання:</p> <p>1. Проаналізуйте динаміку і структуру зовнішнього боргу України і зробіть висновки щодо його оптимізації.</p> <p>2. Наведіть оцінку достатності золотовалютних резервів України.</p> <p>3. Проаналізуйте складові зовнішньоекономічної діяльності України, які негативно впливають на стан її платіжного балансу.</p>	<p>н. 1-8; о. 1-7; д. 1-14; і. 1-9</p>
Тема № 9. Міжнародні економічні і фінансові організації	
<p>Дайте відповіді на такі запитання:</p> <p>1. Проаналізуйте умови надання Україні кредиту МВФ.</p> <p>2. Яким чином може бути вирішена проблема обмеженості національного суверенітету у контексті діяльності міжнародних організацій?</p>	<p>н. 1-8; о. 1-7; д. 1-14; і. 1-9</p>
Тема № 10. Міжнародна економічна інтеграція	
<p>Дайте відповіді на такі запитання:</p> <p>1. Визначте ступінь відповідності людського капіталу України щодо її включення в європейський інтеграційний простір.</p> <p>2. Охарактеризуйте науково-технологічні, економічні, соціальні та екологічні передумови для інтегрування України у Європейський Союз.</p> <p>3. Наведіть характеристику основних інтеграційних угруповань в Азії.</p>	<p>н. 1-8; о. 1-7; д. 1-14; і. 1-9</p>

5. Індивідуальні завдання

5.1.1. Теми курсових робіт –не передбачено навчальним планом

5.1.2. Теми рефератів

1. Особливості розвитку міжнародної економіки в сучасних умовах.
2. Розвиток спільних підприємств в економіці України.
3. Проблеми та перспективи транснаціоналізації українських підприємств.
4. Вплив технологічного розвитку на інтернаціоналізацію виробничих процесів, формування економічної єдності світу.
5. Основні пропорції світової економіки.
6. Механізм регулювання світової економічної рівноваги.
7. Теоретичні концепції впливу географічного та природно-кліматичного середовища на економічний розвиток.
8. Спільне підприємство як форма міжнародної виробничої кооперації.
9. Передумови розвитку сфери міжнародних послуг в Україні.
10. Участь України в міжнародних торговельних відносинах.
11. Конкурентні переваги України на світовому ринку.
12. Організація та особливості зустрічної торгівлі.
13. Форми прямих закордонних інвестицій.
14. Установи-посередники у міжнародному русі капіталу.
15. Правове забезпечення міжнародного інвестування.
16. Ефекти заміщення та експансії в економіці України.
17. Україна на міжнародному ринку технологій.
18. Розробка та реалізація міжнародних цільових комплексних програм.
19. Форми правового захисту технологій.
20. Теорії впливу науково-технічних нововведень на конкурентоспроможність національної економіки і міжнародну торгівлю.
21. Основні центри концентрації технологічних знань та причини їх виникнення.
22. Переваги і недоліки матричної структури системи управління при реалізації цільової комплексної програми.
23. Законодавство України у сфері правового захисту технологій.
24. Міжнародне законодавство у сфері правового захисту технологій.
25. Розвиток міжнародної міграції робочої сили в Україні.
26. Особливості регулювання міжнародної міграції робочої сили.

27. Інтеграція України у міжнародний ринок робочої сили.
28. Особливості функціонування Європейської валютної системи.
29. Основні етапи становлення міжнародної валютної системи.
30. Спільні та відмінні риси національної, регіональної та світової валютних систем.
31. Класифікація валют залежно від конвертованості та проблеми конвертованості української гривні.
32. Валютні блоки.
33. Основні положення і критерії конвертованості валют.
34. Динаміка формування і сучасний стан платіжного балансу України.
35. Основні напрямки вдосконалення структури платіжного балансу України.
36. Стан платіжного балансу та позиції національної валюти.
37. Офіційні резерви України: стан, динаміка і чинники формування.
38. Правило Вальраса і покриття дефіциту платіжного балансу України.
39. Міжнародні організації в сфері науково-технічного співробітництва.
40. Роль МФК у розвитку світового підприємництва.
41. Вплив співробітництва в рамках СОТ на міжнародні торговельно-економічні відносини.
42. Специфіка і особливості діяльності Європейського банку реконструкції та розвитку.
43. Загальні засади діяльності міжнародних організацій, що регулюють співробітництва у сфері промислової та інтелектуальної власності.
44. Міжнародне регулювання в сфері захисту товарного знаку.
45. Необхідність та напрямки міжнародного співробітництва в сфері регулювання промислової власності.
46. Міжнародні угоди в сфері регулювання промислової власності.
47. Міжнародні організації з регулювання в галузі сільського господарства і продовольства.
48. Заходи щодо боротьби з корупцією в міжнародному співробітництві.
49. Спільні риси в діяльності міжнародних організацій, що діють у сфері протидії корупції і хабарництву.
50. Боротьба з корупцією і хабарництвом в рамках міжнародних економічних організацій.
51. Діяльність ООН з боротьби проти корупції і хабарництва.
52. Етапи та історичні тенденції розвитку міжнародних організацій.
53. Роль Європейського Союзу у трансформації економіки України.

54. Діяльність Європейського банку реконструкції та розвитку в Україні: результати, проблеми і перспективи.

55. Особливості розвитку інтеграційних процесів у Північній та Латинській Америці.

56. Участь України в регіональних інтеграційних об'єднаннях.

57. Розвиток інтеграційних процесів в Латинській Америці.

58. Розвиток інтеграційних процесів в Африці.

59. Теоретичні концепції міжнародної економічної інтеграції.

60. Хронологія створення ЄС та висновки для України.

61. Аналіз відповідності макроекономічних показників України вимогам щодо вступу країн до ЄС.

62. Перспективи розвитку інтеграційних процесів в Центральній і Східній Європі.

63. Напрямки та перспективи економічної інтеграції арабських держав.

64. Законодавче регулювання підприємницької діяльності в ЄС.

65. Ефективність та перспективи співробітництва України з Міжнародним банком реконструкції та розвитку.

66. Проблеми і перспективи вступу України до ЄС.

67. Еволюція форм співробітництва України з системою ГАТТ/СОТ.

68. Діяльність МВФ і інститутів Світового Банку в сфері регулювання міжнародної інвестиційної діяльності.

6. Методи навчання

Конкурентоспроможність майбутніх юристів значною мірою залежить від того, наскільки вони опанували сучасні економічні знання, від рівня їхньої економічної культури, вміння мислити й діяти в системі ринкової економіки. Це, своєю чергою, зумовлює потребу застосування таких форм, методів, прийомів і засобів навчання, які можуть зробити навчальний процес інтенсивним, максимально активізувати пізнавальну діяльність студентів.

Для досягнення мети та завдань вивчення дисципліни здобувачі повинні виконати запланований обсяг аудиторних занять (прослухати лекції та взяти участь у практичних заняттях, пройти рубіжний контроль у вигляді відповідей на тестові завдання), а також виконати самостійну (позааудиторну) роботу у формі підготовки та захисту реферату.

При підготовці реферату здобувачі освіти, як правило, повинні проконсультуватися з викладачем (лектором) і узгодити з ним тематику, зміст роботи у вигляді розгорнутого плану та обов'язкові для використання літературні джерела. При підготовці реферату здобувачі повинні використовувати рекомендовану літературу, а також інші джерела інформації (Інтернет та періодичні видання, матеріали з тематики реферату тощо). Наявність у рефераті оригінальних матеріалів, результатів власних аналітичних досліджень та висновків є необхідною умовою позитивного оцінювання роботи.

Практичне заняття – форма навчального заняття, на якому обговорюються попередньо визначені питання, до яких здобувачі освіти готують тези виступів, реферати. Усе це потребує певної самостійної роботи. На кожному занятті викладач оцінює виступи здобувачів, їх активність у дискусії, вміння формулювати та обстоювати власну позицію тощо.

Викладач може вирішувати на практичному занятті такі завдання:

- повторення та закріплення знань;
- контроль знань;
- педагогічне спілкування, творча співпраця;
- узагальнення і оцінювання знань.

Мета практичних занять при вивченні дисципліни «Міжнародна економіка» ознайомити здобувачів з особливостями самостійної роботи з літературою, першоджерелами з дисципліни та методикою їх опрацювання, підготувати їх до написання рефератів, сформувати навички участі в колективних заходах – навчальних прес-конференціях, круглих столах, дискусіях.

Реферат – поліваріантна форма роботи; її використання потребує попередньої роботи як здобувачів, так і викладачів. До того ж на занятті важливо створити умови, які б стимулювали процес творчості, дискусії.

Дискусія є однією з найпоширеніших форм практичного заняття. Мета дискусії – виявити відмінності в розумінні питання і у творчій суперечці встановити істину, дійти спільної точки зору. Змістовна самостійна підготовка здобувача в цьому разі – накопичення необхідних знань з теми. Дискусія збагачує зміст вже відомого матеріалу, допомагає впорядкувати і закріпити його.

У практиці викладання дисципліни «Міжнародна економіка» застосовується поєднання таких видів практичних занять:

- практика запитань і відповідей;
- практика – розгорнута бесіда, яка передбачає ґрунтовну підготовку здобувачів з питань;
- практика, що передбачає усні відповіді здобувачів з подальшим їх обговоренням;
- практика – дискусія за принципом круглий стіл, презентація;
- практика, що передбачає обговорення письмових рефератів здобувачів та їх оцінювання;
- практика – конференція, робота в малих групах;
- практика – вирішення проблемних завдань, конкретних ситуацій;
- практика – «мозковий штурм».

Під час лекції по темі «Світова валютно-фінансова система» демонструється науково-пізнавальний фільм «Безцінний долар», в якому пояснюється, чому американський долар став світовою резервною валютою і які це має наслідки для США і решти країн світу. Під час самостійної роботи по темі «Міжнародні економічні і фінансові організації» студенти мають переглянути науково-пізнавальний фільм «Світова організація торгівлі», в якому висвітлено причини утворення і наслідки діяльності Світової організації торгівлі.

7. Перелік питань та завдань, що виносяться на підсумковий контроль

1. Міжнародний поділ праці та його особливості на сучасному етапі.
2. Проблеми участі України у міжнародному поділі праці.
3. Становлення і характерні риси світового ринку.
4. Виникнення світового господарства та його сучасні риси.
5. Міжнародна економіка: загальне поняття, ознаки та структура.
6. Суть та структура міжнародної торгівлі.
7. Показники міжнародної торгівлі.
8. Меркантилістська теорія.
9. Критика меркантилізму.
10. Теорія абсолютних переваг.
11. Теорія порівняльних переваг.
12. Теорія співвідношення факторів виробництва.
13. Парадокс Леонтьєва.
14. Теорія життєвого циклу товару.
15. Теорія конкурентних переваг.
16. Теорія подібності країн, або теорія попиту, що перетинається.
17. Типи зовнішньоторговельної політики держав.
18. Види державного регулювання міжнародної торгівлі.
19. Методи зовнішньоторговельної політики.
20. Сучасний стан міжнародної торгівлі.
21. Тенденції розвитку міжнародної торгівлі.
22. Зовнішня торгівля України.
23. Сутність та причини міжнародного руху капіталу.
24. Фактори, що сприяють міжнародній міграції капіталу.
25. Форми міжнародного руху капіталу.
26. Показники міжнародного руху капіталу.
27. Зміни географічної структури міжнародного руху капіталу.
28. Зміни товарної структури міжнародного руху капіталу.
29. Зміни форм міжнародного руху капіталу.
30. Характеристика сучасного стану іноземних інвестицій в Україні.
31. Шляхи активізації іноземного інвестування в Україні.
32. Сутність і об'єктивна обумовленість міжнародного руху технологій.
33. Міжнародна передача технологій: основні базові поняття.
34. Сутність і об'єктивна обумовленість міжнародного руху технологій.
35. Форми міжнародної передачі технологій.
36. Перспективи включення України в міжнародний рух технологій.
37. Міжнародне технічне сприяння.
38. Державне регулювання передачі технологій.
39. Основні види ліцензійних платежів.

40. Основні світові ринки і експортери робочої сили.
41. Сутність, причини і сучасні риси міжнародної трудової міграції
42. Наслідки міжнародної трудової міграції для країн іммігрантів.
43. Наслідки міжнародної трудової міграції для країн еміграції.
44. Економічні ефекти міграції.
45. Міжнародне регулювання міграційних процесів.
46. Україна і міжнародна міграція робочої сили.
47. Етапи розвитку західноєвропейської економічної інтеграції.
48. Сутність і головні передумови міжнародної економічної інтеграції.
49. Інтеграційні економічні угруповання за межами Західної Європи.
50. Україна і західноєвропейська економічна інтеграція.
51. Міжнародні економічні організації системи ООН.
52. Золотий стандарт в міжнародній валютній системі.
53. Бреттон-Вудська валютна система.
54. Сучасна валютна система.
55. Фактори, що визначають зміну валютних курсів.
56. Міжнародний валютний фонд: історія виникнення, принципи організації та форми кредитування.
57. Фінансові установи системи Світового банку.
58. Структура міжнародного валютного ринку в залежності від терміновості укладених угод (здійснених операцій).
59. Поняття міжнародної валютно-фінансової системи та її основні елементи.
60. Становлення європейської валютної системи.
61. Європейські міждержавні валютно-фінансові організації.
62. Кліринг, страхування та спекуляції на міжнародних валютних ринках.
63. Види валютних курсів.
64. Валютна політика.
65. Основні поняття і структура платіжного балансу. Класифікація статей платіжного балансу за методикою МВФ.
66. Методи врівноваження платіжного балансу.
67. Національне та міждержавне регулювання платіжного балансу.
68. Теорії автоматичного саморегулювання балансу. Кейнсіанські теорії регулювання платіжного балансу.
69. Інструментально-цільовий метод регулювання платіжного балансу.
70. Монетаристські теорії регулювання платіжного балансу.
71. Теорії міждержавного регулювання платіжного балансу.

8. Критерії та засоби оцінювання результатів навчання здобувачів

Контрольні заходи оцінювання результатів навчання включають в себе поточний та підсумковий контроль.

Поточний контроль. До форм поточного контролю належить оцінювання:

- рівня знань під час практичних занять;
- якості виконання індивідуальної та самостійної роботи.

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних занять і має за мету перевірку набутих здобувачем вищої освіти знань, умінь та інших компетентностей з навчальної дисципліни.

У ході поточного контролю проводиться систематичний вимір приросту знань, їх корекція. Результати поточного контролю заносяться викладачем до журналів обліку роботи академічної групи за національною системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»).

Оцінки за самостійну роботу виставляються в журналі обліку роботи академічної групи окремою графою за національною системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»). Результати цієї роботи враховуються під час виставлення підсумкових оцінок.

При розрахунку успішності здобувачів враховуються такі види робіт: навчальні заняття (практичні); самостійна робота (виконання домашніх завдань, ведення конспектів першоджерел та робочих зошитів, виконання розрахункових завдань, підготовка рефератів, публікацій, виступи на наукових конференціях, семінарах та інше); контрольні роботи (виконання тестів, контрольних робіт). Вони оцінюються за національною системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»).

Результат навчальних занять за семестр розраховується як середньоарифметичне значення з усіх виставлених оцінок під час навчальних занять протягом семестру та виставляється викладачем в журналі обліку роботи академічної групи окремою графою.

Результат самостійної роботи за семестр розраховується як середньоарифметичне значення з усіх виставлених оцінок з самостійної роботи, отриманих протягом семестру та виставляється викладачем в журналі обліку роботи академічної групи окремою графою.

Здобувач, який отримав оцінку «незадовільно» за навчальні заняття або самостійну роботу, зобов'язаний перескласти її.

Загальна кількість балів (оцінка), отримана здобувачем за семестр перед підсумковим контролем, розраховується як середньоарифметичне значення з оцінок за навчальні заняття та самостійну роботу, та для переводу до 100-бальної системи помножується на коефіцієнт **10**.

$$\text{Загальна кількість балів (перед підсумковим контролем)} = \left(\left(\text{Результат навчальних занять за семестр} + \text{Результат самостійної роботи за семестр} \right) / 2 \right) * 10$$

Підсумковий контроль. Підсумковий контроль проводиться з метою оцінки результатів навчання на певному ступені вищої освіти або на окремих його завершених етапах.

Для обліку результатів підсумкового контролю використовується поточно-накопичувальна інформація, яка реєструється в журналах обліку роботи академічної групи. Результати підсумкового контролю з дисциплін відображаються у відомостях обліку успішності, навчальних картках здобувачів, залікових книжках. **Присутність здобувачів на проведенні підсумкового контролю (заліку) обов'язкова.** Якщо здобувач вищої освіти не з'явився на підсумковий контроль (залік), то науково-педагогічний працівник ставить у відомість обліку успішності відмітку «не з'явився».

Підсумковий контроль (залік) оцінюється за національною шкалою. Для переводу результатів, набраних на підсумковому контролі, з національної системи оцінювання в 100-бальну вводиться коефіцієнт **10**, таким чином максимальна кількість балів на підсумковому контролі (заліку), які використовуються при розрахунку успішності здобувачів, становить – **50**.

Підсумкові бали з навчальної дисципліни визначаються як сума балів, отриманих здобувачем протягом семестру, та балів, набраних на підсумковому контролі (заліку).

$$\text{Підсумкові бали навчальної дисципліни} = \text{Загальна кількість балів (перед підсумковим контролем)} + \text{Кількість балів за підсумковим контролем}$$

Здобувач вищої освіти, який під час складання підсумкового контролю отримав оцінку «незадовільно», складає його повторно. Повторне складання підсумкового контролю (заліку) допускається не більше двох разів з кожної навчальної дисципліни: один раз – викладачеві, а другий – комісії, до складу якої входить завідувач кафедри та 2-3 науково-педагогічних працівники.

Вимоги до здобувачів вищої освіти щодо засвоєння змісту навчальної дисципліни, а саме:

Робота під час навчальних занять	Самостійна та індивідуальна робота	Модульний контроль
Отримати не менше 4 позитивних оцінок	Підготувати реферат, підготувати конспект за темою самостійної роботи, вирішити практичне завдання тощо.	Отримати за модульний контроль не менше 30 балів

9. Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
97-100	Відмінно («зараховано»)	A	«Відмінно» – теоретичний зміст курсу засвоєний цілком, потрібні практичні навички роботи з освоєним матеріалом сформовані, усі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання, виконані в повному обсязі, відмінна робота без помилок або з однією незначною помилкою
94-96			
90-93			
85-89	Добре («зараховано»)	B	«Дуже добре» – теоретичний зміст курсу засвоєний цілком, потрібні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання, виконані, якість виконання жодного з них не оцінена мінімальним числом балів, деякі види завдань виконані з помилками, робота з декількома незначними помилками, або однією-двома значними помилками
80-84			
75-79		C	«Добре» – теоретичний зміст курсу освоєний цілком, практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання, виконані, якість виконання жодного з них не оцінено мінімальним числом балів, деякі види завдань виконані з помилками, робота з декількома незначними помилками або з однією-двома значними помилками
70-74	Задовільно («зараховано»)	D	«Задовільно» – теоретичний зміст курсу засвоєний частково, але прогалини не носять істотний характер, потрібні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, більшість передбачених програмою навчання навчальних завдань виконана, деякі з виконаних завдань містять помилки, робота з трьома значними помилками
65-69			
60 – 64		E	«Достатньо» – теоретичний зміст курсу засвоєний частково, деякі практичні навички роботи не сформовані, частина передбачених програмою навчання навчальних завдань не виконана, або якість виконання деяких з них оцінено числом балів, близьким до мінімального, робота, що задовольняє мінімуму критеріїв оцінки
40-59	Незадовільно («не зараховано»)	FX	«Умовно незадовільно» – теоретичний зміст курсу засвоєний частково, потрібні практичні навички роботи не сформовані, більшість передбачених програм навчання, навчальних завдань не виконано, або якість їхнього виконання оцінено числом балів, близьким до мінімального; при додатковій самостійній роботі над матеріалом курсу можливе підвищення якості виконання навчальних завдань (з можливістю повторного складання), робота, що потребує доробки
21-40			
1–20		F	«Безумовно незадовільно» – теоретичний зміст курсу не освоєний, потрібні практичні навички роботи несформовані, всі виконані навчальні завдання містять грубі помилки, додаткова самостійна робота над матеріалом курсу не приведе до значного підвищення якості виконання навчальних завдань, робота, що потребує повної переробки

10. Рекомендована література (основна, додаткова), інформаційні та навчальні ресурси в Інтернеті

Нормативна література

1. Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. № 436-IV. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15>.
2. Податковий кодекс України від 02.12.2010р. № 2755-VI. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.
3. Про господарські товариства : Закон України від 19.09.1991 року № 1576-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1576-12>.
4. Про захист іноземних інвестицій на Україні : Закон України від 10.09.1991 року № 1540а-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1540%D0%B0-12>.
5. Про режим іноземного інвестування : Закон України від 19.03.1996 року № 93/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/93/96-%D0%B2%D1%80>.
6. Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг : Закон України від 12.07.2001 р. № 2664-III. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2664-14>.
7. Про ринки капіталу та організовані товарні ринки : Закон України від 23.02.2006 року № 3480-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3480-15>.
8. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 року № 435-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15>.

Основна

1. Кібік О.М. Міжнародна економіка : навчально-методичний посібник / О.М. Кібік, К.С. Нестерова, Ю.В. Хаймінова. Одеса : НУ "ОЮА", 2020. 85 с. URL: <https://hdl.handle.net/11300/15543>.
2. Архієреєв С.І. Міжнародна економіка і міжнародні економічні відносини : навч. посібник / С.І. Архієреєв, Н.М. Волоснікова, С.О. Климова ; за ред. проф. Архієреєва С.І. ; Нац. техн. ун-т "Харків. політехн. ін-т". Харків : НТУ "ХПІ", 2019. 234 с. URL: <https://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/43418>.
3. Міжнародна економіка : навч. посіб. / За заг. ред. Г.Е. Гронтковської. К. : Центр учбової літератури, 2018. 382 с.
4. Амеліна І.В., Попова Т.Л., Владимиров С.В. Міжнародні економічні відносини. К.: Центр учбової літератури, 2017. 256 с.
5. Козак Ю.Г. Міжнародна економіка: в питаннях та відповідях : підруч.

К. : Центр учбової літератури, 2017. 228 с.

6. Міжнародні економічні відносини : підручник / А.А. Мазаракі, Т.М. Мельник, Л.П. Кудирко та ін. ; за заг. ред. А.А. Мазаракі, Т.М. Мельник. Київ : Київ. нац. торг.- екон. ун-т, 2017. 612 с.

7. Міжнародні економічні відносини: навч. посібник / Ю.Г. Козак, М.А. Заєць, Н.В. Притула та інші. Одеса: ТОВ ПЛУТОН, 2016. 352 с.

Додаткова

1. Міжнародні економічні відносини : навчальний посібник / За ред. С.О. Якубовський, Ю.О. Ніколаєв. Одеса : Видавництво Одеського університету, 2015 . 304 с.

2. Міжнародні економічні відносини : підручник / за ред. А.П. Голікова, О.А. Довгаль. Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2015. 464 с.

3. Світова економіка: підручник /за ред. А.П Голікова, О.А. Довгаль. Х.: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2015. 268 с.

4. Кораблін С. Валютний курс гривні: деякі ефекти та обмеження / С. Кораблін // Економіка України. 2010. №4. С.76-87.

5. Салтинський В.В. Особливості організації кредитування національних економік Міжнародним валютним фондом / В.В. Салтинський // Фінанси України. 2009. №2. С. 63-65.

6. Береславська О.І. Валютний курс і зовнішня торгівля: теоретичні й емпіричні аспекти взаємозв'язку / О.І. Береславська // Фінанси України. 2009. №3. С. 72-76.

7. Гайдуцький А.П. Контрциклічна й антикризова природа формування та функціонування міграційного капіталу / А.П. Гайдуцький // Фінанси України. 2009. №8. С. 57-67.

8. Паливода К.В. Валютні резерви держави як інвестиційний ресурс / К.В. Паливода // Фінанси України. 2009. № 10. С. 36-42.

9. Власов В. Глобалізаційний вплив – стратегічна основа розвитку міжнародної торгівлі / В. Власов // Економіка України. 2008. № 4. С. 64-65.

10. Гражевська Н. Забезпечення конкурентоспроможності національної економіки в глобальному постіндустріальному вимірі / Н. Гражевська // Економіка України. 2008. № 9. С. 54-63.

11. Козюк В. Глобальний монетаризм та актуальні проблеми кількісної теорії / В. Козюк // Економіка України. 2008. №8. С. 27-30.

12. Лавренюк Л.В. Механізм функціонування міжнародних організацій в умовах глобалізації / Л.В. Лавренюк, М.В. Новикова // Економіка, фінанси, право. 2008. №1. С. 22-23.

13. Мотузка О.М. Статистичний моніторинг міжнародної технічної

допомоги / О.М. Мотузка // Статистика України. 2008. №1. С. 5-8.

14. Новикова М.В. Наслідки вступу нових суб'єктів господарювання у Європейське співтовариство / М.В. Новикова, О.В. Радчук // Економіка, фінанси, право. 2008. №1. С. 22-23.

Інформаційні ресурси

1. <https://www.nau.ua> – Інформаційно-пошукова правова система "Нормативні акти України (НАУ)".
2. <https://bank.gov.ua> – Офіційний сайт Національного банку України.
3. <https://www.kmu.gov.ua> – Урядовий портал.
4. <https://rada.gov.ua> – Офіційний веб-портал Верховної Ради України.
5. <http://www.mon.gov.ua> – Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України.
6. <http://www.minfin.gov.ua> – Офіційний сайт Міністерства фінансів України.
7. <http://www.ukrstat.gov.ua> – Офіційний сайт Державної служби статистики України.
8. <http://www.imf.org/external/country/UKR/index.htm> – Офіційний сайт International Monetary Fund (публікації та звіти МВФ про Україну).
9. <http://www.worldbank.org> – Офіційний сайт Світового банку.
- <http://epp.eurostat.ec.europa.eu> – Офіційний сайт Статистичної служби Європейської комісії.